

ՀԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՅԱԿՈԲՈՍ ՏԵԱՌՆԵՂԲՕՐ ԱՃԻՒՆՆԵՐԸ

Ս. ՅԱԿՈԲ ՏԵԱՌՆԵՂԲՕՐ
ԴԱԳԱՂԸ, ԱՌԵՂԾՈՒԱ՞Ծ ԹԷ
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ.

2002 Հոկտեմբեր ամսուն Biblical Archaeology Review (BAR)ը տեղեկագրեց հնագիտական մեծ գիտի մը մասին: Յայտարարեց թէ յայտնաբերուած է Տեառնեղբօր Յակոբոսի դագաղը երուսաղէմի մէջ եւ թէ դագաղը կը կրէր հետեւեալ արձանագրութիւնը. «Յակոբ, որդի Յովսեփայ, եղբայր Յիսուսի»:

Biblical Archaeology Review (BAR)ը յանձնեց յիշեալ դագաղի արձանագրութեան ստուգման կարեւոր գործը երկու Ա. Դարու երբայերէնի եւ Արամեերէնի մասնագէտներու: Այս գոյգ մասնագէտներու ֆննութեան համաձայն, դագաղի վրայ փորագրուած արձանագրութիւնը կը կրէր առաջին դարու Արամեերէն տառերու ճիշդ ձեւը եւ բառերու գործածութիւնը, եւ Geological Survey of Israelի կազմակերպութենէն երկու ուրիշ մասնագէտներ ֆննարկեցին դագաղը ամէն իր մանրամասնութիւններով:

Դագաղը, ի միջի այլոց, չէ յայտնաբերուած հնագիտական պեղումի մը ընթացքին, այլ սոսկ հրեայ հնավաճառի մը կողմէ, որ կը զբաղի նման հնագիտական ապրանքներու առուծախով: Յայտնի չէ դագաղի ուրտեղէն ըլլալը եւ կամ անոր ծագումը: Երբ դագաղի յայտնաբերման առիթով հնագէտ մասնագէտներ սկսան թեր եւ դէմ կարծիքներ յայտնել անոր կեղծ թէ իրական ըլլալու մասին, 2003 Մարտին Israeli Antiquities Authority (IAA)ն յանձնախումբ մը կազմեց 14 մասնագէտներէ բաղկացեալ, որպէս զի

ֆննեն այս յայտարարուածը, ներառեալ արամեերէն արձանագրութիւնը: Յունիս 18, 2003ին, Israeli Antiquities Authority (IAA)ն յայտարարեց որ «Յակոբ Տեառնեղբօր դագաղը կեղծ է»:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ

Յակոբոս Տեառնեղբօր դագաղ ներկայացուածը կը կոչուի «անհիւններու տուփ»: Առաջին դարու հրեաներ կը թաղէին իրենց մեռելները ժայռափոր տեղերու մէջ մինչեւ դիակին ապականիլը: Մէկ կամ երկու տարի յետոյ, ոսկորները կը փոխադրէին ու կը գետեղէին նման ֆարէ տուփերու մէջ:

Հնավաճառը, որ վաճառեց Յակոբոս Տեառնեղբօր դագաղը Անտրէ Լէմէրին, Օտէտ Կոլան անունով հրեայ մըն էր: Օտէտ Կոլան յայտնի է Իսրայէլի մէջ որպէս մեծագոյն հնավաճառներէն մին: 2003 Մարտ ամսուն, Իսրայէլի ոստիկանութիւնը ձերբակալեց Օտէտ Կոլանը բայց յետոյ ազատ արձակուեցաւ, երբ փաստուեցաւ թէ Օտէտի Թել Ավիվի կալուածին աշխատանոցին մէջ գտնուեցան հին կնիքներ եւ աշխատցուած արձանագրութիւններ, գործիքներ փոխադրութեան համար եւ այլ հնագիտական պեղումներէ դուրս եկած ապրանքներ: Իսրայէլի ոստիկանութիւնը պիտի շարունակէ Օտէտը հարցաֆննութեան կանչել:

Israeli Antiquities Authority (IAA)ի կողմէ կազմուած 14 մասնագէտներէ բաղկացեալ յանձնախումբը յանձնեց իր վերջնական տեղեկագիրը, որուն համաձայն կը յայտարարուի թէ «Դագաղը իսկական է, սակայն արձանագրութիւնը՝ կեղծ, եւ թէ

արձանագրութիւնը կը կրէ հետքեր երկու տարբեր անհատներու գործելակերպի»:

The ossuary is authentic. Its inscription is a forgery. All the various scratches in the ossuary are coated in the original patina and only the inscription and its immediate surroundings are coated with an artificial "patina" - like (a) material of round crystalline granules. The inscription cuts through the original patina and appears to have been written by two different writers using different tools.

**ՅԱԿՈԲՈՍ ՏԵԱՌՆԵՂԲՕՐ
ԳԵՐԵՋՄԱՆԸ ՍՐԲՈՑ ՅԱԿՈԲԱՆՑ
ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ**

Իսկ ինչ կը վերաբերի երուսաղէմի առաջին եպիսկոպոս եւ առաքելոց գլուխ՝ Յակոբոս Տեառնեղ-րայր առաքելի գերեզմանին աւանդական տեղին մասին, կը մէջբերենք Սաւալանեանցի Պատմութիւն երուսաղէմի գրքէն ներքոյիշեալ տեղեկութիւնը իրրեւ փաստ, որ Յակոբոս Տեառնեղրայր թաղուած է Սրբոց Յակոբեանց Տաճարի աւագ սեղանին ներքեւ եւ ոչ այլուր, եւ թէ անոր աճիւնները դարերէ ի վեր կը մնան աւագ սեղանին ներքեւ եւ աճիւններու այլուր փոխադրութեան ոչ մէկ պատմական յիշատակութիւն կայ:

Սաւալանեանց իր Պատմութիւն երուսաղէմի գրքին մէջ կը գրէ հետեւեալը. «Սուրբ Քահանայապետիս գերեզմանը ազգային աւանդութեան համաձայն, կը գտնուի Ս. Քաղաքիս մայր եկեղեցիին մէջ, իր անունով կառուցուած աւագ սեղանին ներքեւ: Ջայս մասամբ կը հաստատէ նաեւ Լեւոն Ալատիոս՝ ըսելով. «Յովսափատի ձորէն ոչ շատ հեռու կը գտնուի Յակոբ Աստուածեղբոր վանքը, ուր հայերը կը բնակին» (Վարդ Սրբոց. Վկ. Էակ. Արդ. Հտ. Ժ. եր. 257): Հաւանական է որ Արդարին նահատակութենէն ետք իրենցները զայն վերցուցած ու ամփոփած ըլլան ձորին մօտիկ իր սեփական բնակարանին մէջ, որ է այժմեան Սրբոց Յակոբեանց վանքը: Իսկ նահատակութեան տեղը կը գտնուի ձորին մէջ, Աստուածածնի գերեզմանին նամբուն վրայ գտնուող կամուրջին տակ: Անդրէի ու Ջաֆարիայի գերեզմաններուն դէմ եւ ուխտատեղի էրոլոր քրիստոնեաներուն ու սեփական է հայոց՝ եգերքը գտնուած ջրհորով միասին» (Տիգրան Հ.Թ. Սաւալանեանց, Պատմութիւն երուսաղէմի, տպեալ յերուսաղէմ 1931, Ա. հատոր, էջ 147-148):

ԲԱԳՐԱՏ ԱՐԶ. ՊՈՒՐՃԷՔԵԱՆ